

Una casa blanca
i altres cases

VIDAL VIDAL

Pagès editors
LLEIDA, 2015

JUNTA DE DILATACIÓ

DEU MESOS ABANS DE CASAR-SE ja s'havien comprat el pis, que imaginaven com el trosset particular de paradís on el seu amor floriria o algun prodigi botànic per l'estil. Un amor immarcescible, preveien a l'uníson i cadascú pel seu costat. Un amor a prova de maltempsades i d'erosions. Un amor etern, prolongat fins i tot més enllà del dia que la mort els separés. Un amor que havien estat conreant amb cura des que un amic comú, que abans d'aquella nit ignoraven que ho fos, els va presentar a la sortida d'un concert de Manel al Teatre Principal, tres anys enrere.

Noranta-sis metres quadrats i quatre habitacions —previsió de futur, sempre havien parlat de tenir dos fills, a poder ser una parelleta— en un bloc molt gran construït al damunt d'un hipermercat, en total un centenar i mig d'habitatges disposats en rectangle a l'entorn d'un vast pati central enjardinat amb parterres de plantes ornamentals, bancs de fusta per seure i un petit parc infantil. Ja es veien baixant a fer-la petar amb altres pares joves de la comunitat de veïns, mentre vigilaven la canalla als baldadors o al rascaculs.

El van comprar amb l'ajuda financera de les dues respectives famílies, de segona mà. Un pis nou de trinca els hauria obligat a subscriure una hipoteca que depassava en aquells moments les seves possibilitats. De moment, a casa seva entraria només un sou, el d'ell, perquè ella s'havia quedat a l'atur i amb la crisi no era gaire probable que tornés a trobar feina en un termini breu. Però no s'hi amoïnaven: aprofitarien per tenir els fills aviat, de manera que quan l'economia es recuperés les criatures ja estarien mig criades i aleshores la dona es podria reincorporar tranquil·lament al mercat laboral. D'altra banda, el lloc de treball de l'home, funcionari amb plaça fixa a l'administració local, guanyada en unes oposicions obertes, no corria en principi cap perill, si no fos que es produís un daltabaix que per ara res no feia preveure. Ho tenien tot planificat.

Malgrat la davallada de preus arran de la punxada recent de la bombolla immobiliària, el pis no era barat, però els agradava força i semblava prou ben conservat, com si no hi hagués viscut mai ningú en els vint-i-cinc anys d'ençà de la seva construcció. Semi-nou, especificava l'anunci al diari. Zona alta, alegre, ben comunicat, tocant d'un centre comercial, amb extenses àrees comunitàries i una distribució ideal per aprofitar al màxim la superfície útil. Plaça de pàrquing i traster.

La publicitat no enganyava. Se'n van enamorar a primer cop d'ull. Les habitacions quadrades i exteriors, amb finestres al gran pati —sol de matí— i al

carrer de darrere —sol de tarda. En aquella ciutat de freds intensos i boires freqüents, disposar de finestres amb llum solar era molt important. Al menjador no li sobrava res però s'endevinava suficient i hi havia molta claror, gràcies a una vidriera estesa de costat a costat. A la cuina hi cabia una tauleta per esmorzar i els passadissos ocupaven un espai mínim. El plànol que ells haurien dibuixat, en cas d'haver estat prèviament consultats sobre l'estatge òptim, atenent les seves necessitats de present i futur.

Com que ja van poder disposar de les claus set mesos abans de la boda, van tenir temps de sobres, a més de tota la il·lusió del món, per anar encarregant els mobles, alguns dels quals fets a mida per un fuster de confiança, com l'armari mirall del rebedor o la llibreria de l'habitació habilitada provisionalment com a despatxet, i posar-lo a punt per instal·lar-s'hi arribat el moment: pintar les parets amb tons pastel, canviar les portes originals per unes de més gruixudes i posar-ne una de blindada a l'entrada, renovar els dos banys i la cuina, plantar flors a les jardineres de les finestres (l'única pega que si de cas se li podia retreure, al pis, és que no tenia terrassa, encara que en realitat la tenia coberta i integrada al menjador per fer-lo una mica més gran, no gaire més de tres metres quadrats, però una terrassa tampoc no semblava imprescindible, a banda que per més que l'escombris i et passis el dia fregant-la sempre està bruta, segons afegia ella amb un raonament pràctic que tallava en sec qualsevol possible recança masculina per aquest dèficit irrellevant).

Els va quedar preciós, gairebé com nou. Millor que nou, s'havien arribat a convèncer. Parents i amics ho corroboraven unànimement. Un pis ja provat i viscut, que no presentava els inconvenients inicials d'aquells pisos que no han estat mai encara habitats per ningú, costa una infinitat de temps i diners d'acabar-los de posar en solfa i sovint els surten defectes imprevistos per tot arreu. És clar que en un principi pensaven que els hauria agradat d'estrenar una casa, però per altre cantó els encuriosia —i alguns cops havien deixat volar la imaginació amb tota mena de suposicions gairebé literàries— saber qui havien estat els antics propietaris, que no havien tingut l'oportunitat de conèixer, a l'haver mantingut tots els tractes directament amb la venedora de l'agència, i com els havia anat entre aquelles parets, si hi havien sigut feliços o desgraciats, quines escenes romàntiques o qui sap si per contra de desengany i patiment havien estat representades en aquell escenari, si altres veus infantils l'havien alegrat abans que no ho fessin els fills que ells havien de tenir (en realitat, no semblava probable la presència anterior de canalla, considerant el bon estat del parquet). S'acabaven imaginant una bonica història d'amor, de la qual ells s'atribuïen en certa manera el paper de continuadors.

No va ser fins quan els ho va advertir el pintor, tres setmanes abans de mudar-s'hi, que van reparar en la petita esquerda amb prou feines visible, com una línia feta amb llapis de punta grossa, per damunt del sòcol del rebedor. No hi van donar més

importància, ni ells ni el mateix pintor, que es va limitar a tapar-la amb massilla i a aplicar un parell de capes de pintura color cigró per damunt. Però quan portaven ja mig any vivint-hi, un matí que estava passant l'aspiradora, a ella li va semblar que l'esquerda es tornava a notar. A l'arribar ell al migdia de la feina, li ho va fer saber.

—Deu ser que s'està desplaçant una mica la paret. Acostuma a passar, en les cases que ja tenen uns quants anys, a mesura que es va assentant l'obra —la va tranquil·litzar—. Les cases es mouen per dins, es regiren i es recomponen com si tinguessin vida pròpia —encara va afegir.

Però la dona no va quedar-ne convençuda del tot. S'hi va començar a fixar i, amb el transcurs de les setmanes, observava com l'esquerda es feia més ampla i s'allargava descaradament cap al passadís. Li ho deia de tant en tant al seu marit però ell no en feia gaire cas, com si volgués defugir el problema que ella intuïa, a tall de fosc auguri, que els estava sobrevenint.

Potser és que s'estava massa hores tancada allà dins sense sortir al carrer. Si treballés a fora no tindria tant de temps per estar barrinant, segur que la preocuparien d'altres qüestions més importants i ni tan sols pararia esment en aquella fotesa, tendia a concloure ella mateixa, algun cop que hi parava a reflexionar.

Al final, va optar per imitar el seu home, a mirar cap a un altre cantó i tractar de treure gravetat a

l'assumpte, ja que ben pensat tampoc no n'hi havia per a tant. Procuraria no obsessionar-se amb aquella presència imprevista, disposada si calia a avesar-se a conviure-hi.

Va ser just després de tenir el primer fill, un nen a qui van posar Arnau, que l'esquerda es va fer visible del tot. La ratlla primeta del principi s'havia convertit en una escletxa gruixuda on podies posar la punta d'un dit i es projectava passadís enllà en direcció a l'habitació de matrimoni, la qual travessava de cap a cap, fins a morir als peus del llit, igual que una fissura que partís la casa pel mig. Una evidència que els va començar a provocar un inexplicable desassossec, sobretot a ella, que d'ençà del part se sentia moltes tardes compungida, desamparada i massa sola. Un decaïment de què amb prou feines la treia la visió d'aquella dolçor de criatura que jeia al seu costat (va ser en aquella època que van començar a dormir en habitacions separades, atès que el pare havia de seguir matinant i no es podia permetre de passar la nit en blanc pels brams del nadó cada vegada que es despertava demanant el pit).

Ell va notar que a ella li havia canviat el caràcter. Ara ja no es mostrava per regla general tan riallera i loquaç com abans, i ni de bon tros tan complaent, sobretot quan feien per trobar-se una estona sobre els mateixos llençols, val a dir que cada vegada més de tard en tard, sinó que sovint se la veia malhumorada i inquieta, amb una ombra estranya ennuvolant de manera permanent el seu rostre antany tan jovial,

però ho va atribuir al pes feixuc de les noves responsabilitats derivades de la maternitat. Ja tornaran les coses al seu lloc, va decidir, convençut que es tractava d'un malestar passatger.

Transcorreguts tres anys d'aquella compra que en un principi els havia fet sentir tan satisfets, van suposar que ja no tenia cap sentit anar-se'n a queixar a l'agència intermediària. Tampoc no podien reclamar després de tant de temps a l'empresa constructora —vés a saber què se n'hauria fet, d'altra banda, amb la desfeta brutal del sector—, ni als propietaris d'abans, per no haver-los advertit d'aquella tara, d'aquell vici ocult en termes legals, ja que ni tan sols sabien qui eren. De manera que, a través de l'administrador de la finca, interpellat en acabar una reunió ordinària de l'escala, van requerir els serveis d'un arquitecte tècnic per tal que estudiés la causa i les possibles conseqüències del desperfecte.

El professional, que hi va acudir un vespre al cap d'uns quants dies d'haver-lo trucat, s'ho va estar mirant cinc minuts i va dictaminar que es tractava de la junta de dilatació. La primera vegada que sentien anomenar aquell terme.

—Una junta de dilatació? I això que és? —van preguntar els dos alhora.

—Una junta de dilatació —els va començar a explicar l'home amb to pedagògic— és un petit espai que s'acostuma a deixar buit entremig dels elements constructius, per tal que aquests es puguin contraure o expandir per efecte del canvi de temperatures i d'aquesta manera no s'esberlin els materials emprats.

—I els pisos també en tenen? No n'havia sentit a parlar mai —va objectar ell.

—No, la veritat és que normalment no n'hi ha —va aclarir l'expert—, perquè aquestes juntes són més pròpies d'obres d'enginyeria com ara ponts o preses de pantans. De casos com aquest només se'n veuen en edificis de grans dimensions —va continuar la seva explicació—. Suposo que els responsables d'aquesta promoció devien calcular que, amb unes mides tan inusuals, aniria bé per absorbir les dilatacions tèrmiques. De fet, la teoria aconsella posar-ne una cada vint-i-cinc o trenta metres de construcció lineal.

—I com és que apareix ara, si ja hi era des d'un principi? —va preguntar ella, cada vegada més alarmada.

—Doncs suposo perquè els estadants anteriors la devien tapar per tal que no fes lleig, qui sap si potser just abans de vendre el pis, i per això ha tardat tant a tornar a sortir —va ser l'única resposta que se li va ocórrer al visitant.

—I tant que fa lleig —va rondinar la dona, entre sospirs.

—I ara què? La tornem a tapar? —va inquirir ell, més pràctic.

L'home els va dir que ho podien fer, naturalment, però que més tard o més d'hora la clivella tornaria a deixar-se veure.

—Els materials no s'estan quiets, sabeu, igual que si fossin vius. Potser el millor és no encaparrar-s'hi

gaire, perquè poc s'hi pot fer, si no és anar-la tractant de dissimular —els va acabar aconsellant.

Però no van aconseguir de fer-li cas. Van tapar l'esquerda una primera vegada i, un any després, quan ja havien tingut l'Alba, en una segona ocasió, però l'obertura longitudinal no desapareixia de la paret ni dels seus pensaments, com si s'anés engrossint més i més. De tant en tant, cada cop més sovint, en mesuraven l'amplària amb una cinta mètrica, i comprovaven impotents com l'interstici no parava d'avançar, d'eixamplar-se i de fer-se més fondo.

El cas és que aquella falla que amenaçava amb arribar a recórrer potser algun dia el perímetre complet del pis, per més que fessin tot el possible per no prestar-hi atenció o tractessin d'ocultar-la posant-hi mobles al davant, no els deixava gaudir amb plenitud de la felicitat conjugal projectada, quan per fi semblaven tenir-ho tot a favor, incloent el somni dels dos fills que havien pogut fer realitat i que ara ella havia pogut trobar una feina que li encaixava a la perfecció per la llibertat d'horaris, com a comercial d'una companyia d'assegurances agràries.

Per no tenir-la a la vista i a fi que quedés parcialment amagada darrere de l'armari rober de triple cos, van canviar fins i tot la distribució del mobiliari del dormitori principal, ara ja ocupat definitivament de forma exclusiva per la dona, cosa que havia obligat a sacrificar el despatxet per acomodar-hi el marit en un sofà llit, un arranament que volien entendre encara com a provisional.

Però si podien evitar-la en part amb la mirada, els resultava en canvi impossible d'oblidar-la, de la mateixa manera que se'ls feia també cada cop més evident que la relació entre tots dos s'anava deteriorant, com si aquell solc mural els anés separant de forma irremissible.

Al final, tot i compartir l'ansietat provocada per la junta de dilatació, va arribar un moment que ja no en parlaven, perquè de fet ja quasi mai no intercanviaven cap paraula si no era per qüestions d'intendència immediata o per algun tema important dels fills o simplement perquè no els quedava altre remei, i ja no es posaven d'acord sense alguna agra discussió pel mig ni tan sols per tornar a cridar el guixaire i el pintor.

L'esquerda els havia vençut i es va quedar així, sense ser reparada, oberta com una ferida obscena, durant encara quasi dos anys. Quan no van poder suportar-ho més, van fer-la tapar per última vegada, van posar el pis en venda i es van traslladar. A dues adreces diferents.

ÍNDIX

Junta de dilatació	9
Paradís perdut.....	19
Llibrets de llom.....	29
Manresa	39
L'home del temps.....	57
Panellets.....	75
La casa del fill.....	93
L'apartament dels alemanys.....	105
Una casa tota blanca.....	117